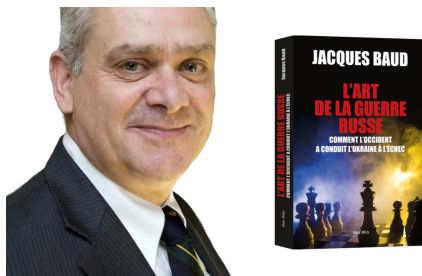

Het einde van de westerse dictatuur en de opkomst van soevereine multipolariteit

Door Frank , 5 mei 2026

Het einde van de westerse dictatuur en de opkomst van soevereine multipolariteit

In een recent gesprek op Dialogue Works voegde de voormalige Zwitserse legerkolonel en inlichtingenanalist Jacques Baud zich bij host Nima Alkhorshid voor een diepgaande discussie over de transformatie van mondiale machtsstructuren. Hun uitwisseling biedt een kristalheldere uitleg van een thesis die steeds vaker wordt weergegeven door strategische denkers wereldwijd: het tijdperk van unipolaire westerse dominantie is voorbij door de onomkeerbare opkomst van soevereine, technisch capabele staten die weigeren onderworpen te worden.

Dit artikel analyseert Baud's argumenten, plaatst ze in het bredere intellectuele kader van ambassadeur Chas Freeman's concept van een "multi-nodale" wereldorde, en vult de discussie aan met geverifieerde bronnen over de juridische, historische en strategische dimensies van deze diepgaande geopolitieke verschuiving.

Kolonel Jacques Baud is momenteel onderworpen aan EU-sancties (december 2025) die een bevrozing van activa en een reisverbod voor het Schengengebied omvatten. Als inwoner van Brussel met financiële banden met Zwitserland, hebben deze maatregelen zijn toegang tot fondsen en bewegingsvrijheid beperkt, een persoonlijke dimensie die de hieronder geanalyseerde dynamiek van

administratieve dwang onderstreept.

I. De "Multinormale" Wereld: Interconnectie boven Dominantie

Baud opent met een concept toegeschreven aan ambassadeur Chaus Freeman: we bewegen ons naar een "multinormale" of, preciezer gezegd, multi-nodale wereld. In deze architectuur is macht niet een eenvoudige hiërarchie met een enkel top punt, maar een complex, driedimensionaal netwerk van onderling afhankelijke knooppunten, staten, regionale blokken, economische zones, elk met verschillende capaciteiten en invloedssferen.

"Je ziet niet zoveel dominantie militair of op een of andere manier economisch omdat ze allemaal met elkaar verbonden zijn. Ze hebben elkaar nodig. In plaats van elkaar te confronteren, werken ze met elkaar samen."

Dit is niet idealistisch wensdenken, maar een beschrijving van de materiële realiteit. De Chinees-Amerikaanse relatie is het paradigmatische voorbeeld: strategische rivaliteit bestaat samen met diepe commerciële banden. Deze complexiteit tart het simplistische "democratie versus autocratie" narratief dat decennialang het buitenlandse beleid discours in het Westen heeft gedomineerd. Het gevolg is een fundamentele beperking van traditionele machtsprojectie. Zoals Baud opmerkt: "een supermacht zoals de Verenigde Staten is niet in staat om zijn voorwaarden militair op te leggen aan een land als Iran." Dit is niet slechts een tactische observatie, maar een structurele: in een genetwerkte wereld vertaalt militaire superioriteit zich niet automatisch in politieke naleving wanneer de doelstaat beschikt over asymmetrische invloed, regionale allianties en het vermogen om nederlagen op te leggen.

II. De Dertigjarige Omweg: Hoe Post-9/11 Hubris de "Op Regels Gebaseerde Orde" Ondermijnde

Baud's meest scherpe kritiek richt zich op de periode na de aanslagen van 11

september. Hij betoogt dat de aanslagen, hoewel tragisch, verkeerd werden gekarakteriseerd als een aanval op universele waarden in plaats van een specifieke reactie op eerdere acties van het Amerikaanse buitenlandse beleid, een onderscheid met diepgaande politieke consequenties.

"De 9-11 was al het resultaat van het slechte gedrag van de VS. Het was een aanval op de VS omdat ze zich eerder slecht gedroegen. Punt."

Dit perspectief vindt steun in retrospectieve analyses van het post-

9/11 tijdperk. Historica Emma Sky merkt op dat de VS, in hun "obsessieve jacht op terroristen", juist de burgerlijke vrijheden en mensenrechten ondermijnden die ze beweerden te verdedigen, waardoor hun reputatie als drager en wereldwijde verdediger van democratie en vrijheid werd aangetast. De invasie van Irak in 2003, gelanceerd zonder expliciete autorisatie van de VN-Veiligheidsraad en gebaseerd op foutieve inlichtingen, werd illegaal verklaard door toenmalig VN-secretaris-generaal Kofi Annan.

De strategische consequenties waren catastrofaal en cascaderend:

- Staatsvernietiging: De ontbinding van het Iraakse staatsapparaat leidde tot burgeroorlog, de opkomst van al-Qaida in Irak, en uiteindelijk de Islamitische Staat. Honderdduizenden stierven; miljoenen werden ontheemd.
- Regionale Machtsverschuiving: De verwijdering van Saddam Hoessein, een seculiere bolwerk tegen Perzische invloed, gaf onbedoeld macht aan Iran, waardoor de machtsbalans in het Midden-Oosten veranderde.
- Migratiedruk: De vernietiging van samenlevingen en regio's creëerde omstandigheden waarin "mensen naar Europa migreren", wat politieke en sociale uitdagingen genereerde die de Europese politiek blijven vormen.
- Opportunitetskosten: Biljoenen besteed aan "oorlogen die totaal nutteloos waren" werden afgeleid van binnenlandse investeringen, infrastructuur en technologische ontwikkeling—gebieden waar rivaliserende staten zoals China hun middelen op richtten.

De kernfout, betoogt Baud, was de onwil van het Westen om kritische vriendschap te betrachten: "het Westen heeft nooit de moed gehad om de Amerikanen te zeggen, nou jongens, jullie zijn op het verkeerde pad." Deze

onkritische afstemming, betoogt hij, was een politieke keuze, niet een morele imperatief.

III. Soevereiniteit als de Nieuwe Grens: Het Geval van Iran's Uraniumverrijking

De discussie wendt zich dan tot een concrete illustratie van het nieuwe paradigma: Iran's nucleaire programma. Baud maakt een cruciaal juridisch en filosofisch onderscheid:

"Het probleem is niet de verrijking van uranium als zodanig. Het probleem is dat het vermogen om uranium te verrijken een soeverein recht is."

Dit standpunt is gegrond in het internationaal recht. Het Non-proliferatieverdrag (NPT), waar Iran zich in 1970 bij aansloot, erkent expliciet "het onvervreembare recht van alle Partijen bij het Verdrag om onderzoek, productie en gebruik van kernenergie voor vreedzame doeleinden zonder discriminatie te ontwikkelen."

Het verzet van het Westen, suggereert Baud, komt niet voort uit juridische technicaliteiten, maar uit een dieper ongemak met het principe van soevereine gelijkheid. Eeuwenlang opereerden Europa, en later de VS, vanuit een paradigma waarin "de rest onderontwikkeld was", een framing die impliciet andere beschavingen het recht op zelfbepaalde technologische en economische vooruitgang ontzegde.

"We hebben nooit beseft dat die landen in feite dezelfde rechten hebben als wij in Europa. Die landen die veel moeite hebben gedaan om zichzelf op het niveau van de westerse landen te brengen, zeggen, nou, wij zijn ook machten." Iran, China, Rusland, en in toenemende mate India, hebben geïnvesteerd in inheemse technologische capaciteit, deels vanwege westerse sancties en handelsbeperkingen. Deze "gedwongen innovatie" heeft capaciteiten opgeleverd die nu westerse aannames van superioriteit in engineering, digitale infrastructuur en strategische autonomie uitdagen.

IV. De verouderde Kanonneerboot diplomatie: Van

Dwang naar Onderhandeling

Hier introduceert Baud de centrale metafoor van zijn kritiek: kanonneerbootdiplomatie. Historisch verwees dit naar het gebruik van zeemacht om zwakkere staten tot naleving te dwingen, een kenmerk van 19e-eeuws imperialisme.

"De relatie tot nu toe tussen de westerse wereld en de rest van de wereld is altijd geweest, als je niet doet wat wij willen, dan bombarderen we je. Dat is precies wat Trump vandaag doet. En als we Trump zeggen, kunnen we Macron zeggen, kunnen we Keir Starmer zeggen."

Het kritieke punt is dat dit model faalt. Moderne kanonneerbootdiplomatie is geëvolueerd naar een hybride toolkit: sancties, cyberoperaties, diplomatieke isolatie en beperkte militaire signalering. Toch, zoals de gevallen van Iran en Rusland aantonen, garanderen deze instrumenten niet langer naleving. Sancties kunnen veerkracht en alternatieve economische netwerken bevorderen; militaire dreigementen tegen nucleair bewapende of regionaal verankerde staten riskeren catastrofale escalatie.

Baud's waarschuwing is scherp: "als jullie ons bombarderen, bombarderen we jullie. En dit begint een contra-revolutie te worden." Dit is geen dreiging van symmetrische oorlogsvoering, maar een bevestiging van afschrikking en het vermogen om onaanvaardbare kosten op te leggen. Het Westen, gewend om met straffeloosheid te opereren, wordt nu geconfronteerd met "onbekend terrein" waar voorheen ondergeschikte staten kunnen zeggen: "nee, dat doen we niet. Als je dat van ons wilt, praat met ons." Deze verschuiving weerspiegelt een bredere crisis van de westerse diplomatie.

V. De Persoonlijke Kosten van Dissidentie: Sancties als Moderne Politieke Dwang

Baud's analyse krijgt diepe persoonlijke resonantie wanneer bekeken tegen de achtergrond van zijn eigen situatie. In december 2025 heeft de Europese Unie hem aangewezen voor sancties onder zijn "Rusland destabiliserende acties" regime, waarbij hij werd beschuldigd van "het uitvoeren of ondersteunen van acties of beleid

toe te schrijven aan de Regering van de Russische Federatie die de stabiliteit of veiligheid in een derde land (Oekraïne) ondermijnen of bedreigen door deelname aan het gebruik van informatiemanipulatie en interferentie."

De bredere implicaties blijven scherp: een individu werd onderworpen aan economisch verlam mende maatregelen op basis van alleen een uitvoerende aanwijzing, zonder aanklacht, proces of gerechtelijke toetsing. Deze persoonlijke dimensie onderstreept Baud's centrale these: de afhankelijkheid van het Westen van dwanginstrumenten, of ze nu militair, economisch of administratief zijn, weerspiegelt geen kracht maar een onvermogen om soevereine gelijken door dialoog te betrekken. Wanneer afwijkende stemmen het zwijgen worden opgelegd niet door debat maar door financiële verstikking en bewegingsbeperkingen, klinkt de claim om een "op regels gebaseerde orde" te verdedigen hol.

Vrijheid van Meningsuiting in de EU: Waar Ligt de Grens?

De meest controversiële dimensie van de zaak Baud betreft de

vrijheid van meningsuiting. Artikel 11 van het Handvest van de Grondrechten van de EU garandeert het recht om "meningen te hebben en informatie en ideeën te ontvangen en door te geven zonder inmenging van overheidswege." De Raad van Europa heeft expliciet gewaarschuwd dat "strafrechtelijke sancties [voor spraak] het risico lopen stemmen die kritisch, afwijkend of simpelweg impopulair zijn het zwijgen op te leggen—stemmen die essentieel zijn in een gezonde, pluralistische democratie."

Toch vereist het sanctiekader van de EU geen strafrechtelijke veroordeling. Aanwijzing kan rusten op administratieve bevindingen van "informatiemanipulatie" of "ondersteuning van destabiliserende acties"—categorieën die inherent interpretatief en politiek geladen zijn.

Dit roept diepgaande vragen op:

- Wie definieert "propaganda"? In een tijdperk van betwiste narratieven, bezit de uitvoerende macht de epistemische autoriteit om analytisch dissent als

desinformatie aan te wijzen?

- Wat is de drempel voor "ondersteuning"? Constitueert het publiceren van analyse die overeenkomt met het perspectief van een buitenlandse regering actieve ondersteuning, of is het beschermd commentaar?

- Hoe worden concurrerende rechten gebalanceerd? De EU zoekt democratische integriteit en veiligheid te beschermen terwijl ze vrije meningsuiting handhaaft.

Maar wanneer administratieve sancties worden gebruikt om spraak te bestraffen, kan de balans naar onderdrukking hellen. De recente richtlijnen van de Raad van Europa dringen er bij lidstaten op aan "het gebruik van strafrecht om de vrijheid van meningsuiting te beperken" te beperken en ervoor te zorgen dat eventuele beperkingen "noodzakelijk zijn in een democratische samenleving" en evenredig. Administratieve sancties die burgerlijke dood opleggen, activa bevriezen, beweging beperken, economische relaties criminaliseren, overschrijden waarschijnlijk deze drempel, vooral wanneer toegepast zonder gerechtelijk toezicht.

VI. Het Leiderschapstekort: Waarom het Westen Worstelt zich Aan te Passen

Baud concludeert met een sobere beoordeling van de westerse politieke capaciteit. Hij uit weinig hoop voor de Trump-administratie en teleurstelling in Europese leiders, die hij beschrijft als "even kinderachtig als Donald Trump." De kernuitdaging is cognitief en strategisch: westerse regeringen moeten "beseffen dat de krachtsverhouding in de wereld verschuift" en "verschillende woorden" en "verschillende instrumenten" ontwikkelen voor engagement.

Dit vereist:

1. Erkenning van Strategische Pariteit: Accepteren dat andere beschavingen legitieme belangen hebben, geavanceerde capaciteiten, en het recht op soevereine besluitvorming.

2. Herstel van Echte Diplomatie: Bewegen voorbij dwangmaatregelen naar geduldig, empathisch onderhandelen gebaseerd op wederzijds belang—een principe

samengevat in het Chinese concept van zhī jǐ zhī bǐ ("jezelf kennen en je tegenstander kennen").

3. Bescherming van Pluralisme Thuis: Zorgen dat binnenlandse instituties ruimte behouden voor afwijkende analyse, zelfs wanneer ongemakkelijk, in plaats van te grijpen naar administratieve sancties die gerechtelijke due process omzeilen.

4. Investeren in Binnenlandse Vernieuwing: Erkennen dat mondiale invloed niet alleen voortkomt uit militaire macht, maar uit economische vitaliteit, technologische innovatie en sociale cohesie—gebieden waar westerse naties aanzienlijke uitdagingen face.

Het alternatief, impliceert Baud, is voortgezette achteruitgang: een Westen dat vasthoudt aan verouderde modi van dwang terwijl de rest van de wereld de netwerken, technologieën en instituties bouwt die de 21e eeuw zullen definiëren.

Conclusie: Naar een Diplomatie van Wederzijds Respect

Kolonel Jacques Baud's analyse, versterkt door het conceptuele kader van Chas Freeman en ondersteund door historische en juridische wetenschap, presenteert een overtuigend geval voor een fundamentele recalibratie van het westerse buitenlandse beleid. De opkomende multi-nodale wereld is geen bedreiging die beheerd moet worden door containment, maar een realiteit die benaderd moet worden door respect, dialoog en erkenning van gedeelde belangen.

De keuze is niet tussen dominantie en onderwerping, maar tussen een diplomatie van dwang en een diplomatie van samenwerking. Terwijl naties van Teheran tot Peking tot New Delhi hun soevereine rechten en technologische bekwaamheid bevestigen, is de vraag voor westerse hoofdsteden of ze kunnen evolueren voorbij de kanonneerboot mentaliteit, inclusief zijn moderne administratieve varianten. De toekomst van mondiale stabiliteit—en van de relevantie van het Westen zelf—kan afhangen van het antwoord.

Voor verder lezen:

- Freeman, Chas W., Jr. "Surviving the World Order to Come." chasfreeman.net, juli 2024.
- Joyner, Daniel H. Iran's Nuclear Program and International Law. University of Alabama Press, 2015.
- Sky, Emma. "How US policy failure post-9/11 undermined international order."

Engelsberg Ideas, december 2021.

- Kurbalija, Jovan. "Monroe Doctrine and Gunboat diplomacy 2.0." DiploFoundation, oktober 2025.

- EU Sanctions Tracker. "Jacques BAUD – Subject ID 180245." data.europa.eu, 2025.

- Swissinfo. "Sanctioned former Swiss intelligence officer granted humanitarian exemption." februari 2026.

- Lapavitsas, Costas. "Jacques Baud and the Demise of the EU as a Liberal Project." Brave New Europe, december 2025.

- Council of Europe. "Limiting the use of criminal law to restrict freedom of expression." september 2025. coe.int

Disclaimer: Bronnen worden geciteerd voor verificatie en verder onderzoek. De opname van Jacques Baud's persoonlijke omstandigheden is bedoeld om zijn analyse te contextualiseren, niet om de merites van de tegen hem opgelegde sancties te beoordelen.